УДК:373.3.016:51

МІСЯЙЛО Ю.В.
ЛІБА О.М.
Мукачівський державний університет, Україна

МАТЕМАТИЧНА КОМПЕТЕНЦІЯ ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ ПІДГОТОВКИ УЧНІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

На сьогоднішній день у вітчизняній педагогіці накопичений багатий матеріал, що визначає структурну наповненість і функціональне навантаження категорій «компетентність» і «математична компетентність».

Компетенція – це сукупність взаємопов'язаних якостей особистості (знань, умінь, навичок, способів діяльності), що є заданими до відповідного кола предметів і процесів та необхідними для якісної продуктивної дії стосовно них.

Освітня компетенція – це рівень розвитку особистості учня, пов'язана з якісним опануванням змісту освіти [2, с.136-144].

Тому, на нашу думку, в педагогіці доцільно користуватися саме терміном «компетентність».

А. Хуторський виокремлює трирівневу ієрархію компетенцій [5]:

- ключові – формуються засобами міжпредметного і предметного змісту;
- міжпредметні – належать до групи предметів або освітніх галузей;
- предметні – формуються засобами навчальних предметів, сюди відноситься і математична компетентність.

Таким чином, математичну компетентність доцільно розглядати як структурний компонент предметної компетентності, на якому базуються між предметні та ключові компетентності учня.

М. С. Головань виділяє 5 структурних компонентів математичної компетентності [1, с.36-38]:

- мотиваційний компонент – система мотивів, цілей, потреб і прагнень до вивчення математичних дисциплін, удосконалення знань, умінь і досвіду математичної діяльності;
- когнітивний компонент – сукупність математичних знань теоретичного і практичного характеру, що відображають систему сучасної математики;
- діяльнісний компонент – комплекс математичних умінь, спроможність розв'язувати типові практичні завдання методами математики;
- ціннісно-рефлексивний компонент – сукупність особисто значущих і цінних прагнень, ідеалів, переконань, поглядів, ставлень у галузі математичних дисциплін, розуміння ролі математичної компетентності, прагнення до саморозвитку, постійної роботи над собою у сфері математики;
- емоційно-вольовий компонент – здатність розуміти власний емоційний стан у процесі математичної діяльності; здатність достойно переживати невдачі у процесі розв'язання математичних задач; цілеспрямованість у роботі, почуття власної гідності.

С. Скворцова пропонує виділяти такі компоненти математичної компетентності:

- професійно-діяльнісний компонент, включає у себе предметну компетентність (наявність стрункої системи інтегрованих економіко-математичних знань та готовність до їх застосування у професійній діяльності); інформаційну

(спроможність знаходити економіко-математичну і математичну інформацію; здатність систематизувати й узагальнювати її);

– комунікативний компонент, що включає комунікативну компетентність (володіння спеціальною економіко-математичною термінологією; уміння передавати математичну інформацію; уміння користуватися вербальними та невербальними засобами передачі математичної інформації);

– особистісний компонент, куди віднесено рефлексивну діяльність (прагнення до досконалості професійної діяльності засобами математик); творчу діяльність (уміння використовувати інноваційні математичні методи у професійній діяльності).

Складовими математичної компетентності вчені також називають – обчислювальну, інформаційно-графічну, логічну, геометричну [3, с. 214 – 221].

Опанування учнями перелічених складових математичної компетенції є основою та базисом їх знань із математики. Хочеться відмітити та погодитись із думкою І. В. Сафонової, що не можна відносити до математичної компетенції уміння запам'ятовувати формули, застосовувати готові схеми розв'язання формальних задач, описування за допомогою побутових термінів математичних понять [4, с. 397-402].

Прийнято виділяти три рівні математичної компетентності (за А. В. Хуторским):

– рівень відтворення – це пряме застосування в знайомій ситуації стандартних прийомів, відомих алгоритмів і технічних навичок, робота зі стандартними, знайомими виразами і формулами, безпосереднє виконання обчислень;

– рівень встановлення зв'язків – базується на репродуктивній діяльності щодо вирішення завдань, які, хоча і не є типовими, але все ж знайомі учням;

– рівень міркувань – формується як розвиток попереднього рівня.

На наше глибоке переконання, вивчення математики у загальноосвітньому навчальному закладі спрямоване на досягнення:

– цілей інтелектуального розвитку учнів, формування якостей мислення, характерних не тільки для математичної діяльності, а й для загальної соціальної орієнтації та вирішення практичних проблем. Розвиток мислення є засобом формування математичної компетентності. Серед загальних видів пізнавальної діяльності, розвиваючих пам'ять, увага, мова, мислення, головне місце займають логічні прийоми мислення. Математика має можливістю на кожному кроці навчати учнів логіці на практиці. Вивчаючи математику, учні опановують вміння аналізувати розглянуте питання, узагальнювати, виділяти необхідні і достатні умови, визначати поняття, знаходити шляхи вирішення поставленого завдання. Все це формує мислення учнів і сприяє розвитку їх мови, особливо таких якостей вираження думки, як порядок, точність, ясність, стислість, обґрунтованість; застосування знань і умінь при вирішенні завдань, відмінних від тих, в яких ці знання засвоювалися, тобто при вирішенні нестандартних завдань. Найбільший інтерес викликають в учнів завдання, узяті з навколишнього життя, природним чином пов'язані зі знайомими речами. При вирішенні нестандартних завдань необхідна побудова моделі реальної ситуації, що вимагає високого рівня

математичної підготовки і є результатом навчання, який доцільно назвати загальнокультурним (загальноосвітнім).

Список використаних джерел

1. Головань М. С. Математичні компетентності чи математична компетентність? / М. С. Головань // Розвиток інтелектуальних умінь і творчих здібностей учнів та студентів у процесі навчання дисциплін природничо-математичного циклу «ІТМ плюс-20012»: матеріали міжнародної науково-методичної конференції (6-7 грудня 2012 р., м. Суми): У 3-х частинах. Частина 1 / упор. Чашечникова О. С.: Виробничо-видавниче підприємство «Мрія», 2012. – С.36-38.
2. Дахин А. Компетенция и компетентность: сколько их у российского школьника? /А. Дахин // Народное образование. – 2004.– № 4.– С. 136–144
3. Онопрієнко О. Сучасна початкова освіта: вектори розвитку [спеціальний випуск, присвячений 80-річчю університету]: зб. наук. праць. – Бердянськ: 2012. – С. 214–221
4. Сафонова І. Я. Формування математичної компетентності у старшокласників / І. Я. Сафонова // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. – 2013. – Вип. 2. – С. 397-402.

УДК 021: 37. 015.311:378(043.2)

МОВЧАН К.М.
Мукачівський державний університет, Україна

РОЛЬ БІБЛІОТЕКИ ВНЗ У ВИХОВАННІ ОСОБИСТОСТІ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ОСВІТНЬОЇ ПАРАДИГМИ

Інтеграція України в світову спільноту та орієнтація на європейський науково-освітній простір актуалізують проблему підвищення ролі бібліотеки університету в освітній діяльності, у вихованні особистості.

Освіта у вищому навчальному закладі тісно пов`язана з вихованням, тому сьогодні так важлива допомога бібліотеки університету, яка за своїм комплексним впливом на молодь відіграє важливу роль в суспільстві.

Бібліотеки вищих навчальних закладів взяли на себе функцію гуманізувати інформаційний простір, сприяти формуванню у молоді ціннісних орієнтирів.

Процеси глобалізації, ріст потоку інформації, швидка зміна соціального статусу людини змушують особистість вибирати світоглядні орієнтир серед розмаїття ціннісних настанов [1].

Засоби масової інформації мають великий вплив на свідомість молоді. Інтернет домінує над періодичними виданнями, книгами, театрами, музеями. Студенти багато часу проводять у віртуальному світі. В цих умовах бібліотека повинна еволюціонувати, стати відкритим простором для освіти, спілкування, дозвілля. В університетській бібліотеці повинні бути створені комфортні умови для користувачів. Саме вона повинна бути тим закладом, де студенти можуть не тільки готуватись до занять, а й відпочивати, відвідавши зустрічі з цікавими людьми (письменниками, поетами, музикантами, художниками та ін.), переглянувши цікаві презентації, фільми, спілкуючись на різноманітні теми, відвідавши масові заходи, тематичні виставки, які підготувала для них бібліотека.

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26
тел./факс +380-3131-21109
Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua
E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua
Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: http://dspace.msu.edu.ua:8080
Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: http://msu.edu.ua/library/